

Sygn. akt II BU 7/11

POSTANOWIENIE

Dnia 2 sierpnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku A. W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.
o odsetki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 sierpnia 2011 r.,
skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia
wnioskodawcy na wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 kwietnia 2009 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 16 kwietnia 2009 r. oddalił apelację ubezpieczonego A. W. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we W. z dnia 2 września 2008 r., mocą którego oddalono jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. z 26 czerwca 2008 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do wypłaty odsetek od kwoty renty za okres od 1 czerwca 2003 r. do 31 maja 2008 r.

Sąd drugiej instancji podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy. Z ustaleń tych wynika, że ubezpieczony A. W. do dnia 31 maja 2003 r. pobierał rentę uczniowską z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 19 maja 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w

T. odmówił wnioskodawcy przywrócenia mu prawa do tegoż świadczenia, albowiem Lekarz Orzecznik ZUS uznał badanego za zdolnego do pracy. Rozpoznając odwołanie ubezpieczonego od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w T. ustalił w oparciu o opinie dwóch zespołów biegłych lekarzy z 21 marca 2004 r. (wydanej po obserwacji szpitalnej pacjenta) oraz z 22 listopada 2004 r., że odwołujący cierpi na miernie nasiloną padaczkę implikującą jedynie częściową niezdolność do pracy i na tej podstawie wyrokiem z dnia 1 marca 2005 r., oddalił odwołanie. W toku postępowania zainicjowanego apelacją ubezpieczonego od tegoż wyroku Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe o dowód z akt sprawy sądowej dotyczącej prawa ubezpieczonego do renty socjalnej oraz z uzupełniającej opinii biegłych lekarzy wypowiadających się w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i opinii Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w G. z 12 października 2007 r., której autorzy zdiagnozowali u badanego padaczkę z częstymi, dużymi napadami toniczno – klonicznymi, zespół neurasteniczny, dysfunkcje poznawcze oraz objawy depresyjno – psychasteniczne na podłożu organicznego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, skutkujące okresową całkowitą niezdolność do pracy. W konsekwencji wyrokiem z dnia 30 stycznia 2008 r., Sąd drugiej instancji zmienił zaskarżone orzeczenie i przyznał apelującemu prawa do renty uczniowskiej od dnia wstrzymania jej wypłaty do dnia 30 września 2009 r. Odpis orzeczenia został doręczony organowi rentowemu w dniu 24 kwietnia 2008 r. Wykonują wyrok sądowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. decyzją z dnia 21 maja 2008 r. przyznał wnioskodawcy prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy dla ucznia – studenta na okres od 1 czerwca 2003 r. do 31 września 2008 r. wraz z wyrównaniem za okres od 1 czerwca 2003 r. do 31 maja 2008 r. W dniu 3 czerwca 2008 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę odsetek od zaległych rat świadczenia za okres od 1 czerwca 2003 r. do 31 maja 2008 r. W wyniku rozpoznania wniosku zapadła zaskarżona decyzja.

Sąd Apelacyjny podzielił także poczynioną przez Sąd pierwszej instancji ocenę prawną powyższych faktów. Zdaniem Sądów orzekających w sprawie, w świetle art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.) obowiązek

wypłaty przez organ rentowy odsetek od aktualizuje się jedynie w sytuacji, gdy organ ten z własnej winy nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych. W przypadku świadczeń z ubezpieczeń emerytalnego i rentowych art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) statuuje 30 dniowy termin do wydania decyzji przyznającej prawo do świadczenia lub ustalającej jego wysokość, liczony od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W kontekście art. 118 ust. 1a te same ustawy za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się zaś dzień wpływu prawomocnego orzeczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności odpowiedzialności nie ponosi organ rentowy. W niniejszym przypadku chociaż od chwili wydania decyzji odmawiającej ubezpieczonemu prawa do renty do chwili ostatecznego rozstrzygnięcia sporu upłynął długi okres, jednak nie można przypisać organowi rentowemu winy za niewyjaśnienie ostatniej okoliczności sprawy. Rozstrzygnięcie sporu wymagało wszakże przeprowadzenia szczegółowego postępowania dowodowego, zmierzającego do wyjaśnienia skomplikowanych pod względem medycznym przesłanek uznania wnioskodawcy za osobę całkowicie niezdolną do pracy. W sprawie, która przeszła przez tok instancji, sporządzono trzy opinie biegłych, kilkakrotnie uzupełniane; konieczna była też obserwacja szpitalna ubezpieczonego oraz przeprowadzenie wielu innych dowodów. To, że biegli sądowi ostatecznie ocenili stan zdrowia ubezpieczonego odmiennie od lekarzy orzeczników ZUS, nie przesądza o winie organu rentowego za opóźnienie w przyznaniu wnioskodawcy prawa do renty. Sama odmiennosc poglądów lekarzy orzeczników oraz biegłych sądowych na temat stanu zdrowia ubezpieczonego nie przesądza o zasadności żądania zapłaty odsetek od przyznanego świadczenia. Konieczne byłoby wykazanie konkretnych uchybień, np. nieuwzględnienia przez lekarzy orzeczników dostarczonej dokumentacji medycznej, rażąco błędnej interpretacji wyników badań, prowadzących do wydania nieprawidłowej decyzji. Skoro okoliczności takie nie wystąpiły, za chwilę początkującą bieg terminu do wydania decyzji przyznającej ubezpieczonemu prawo

do świadczenia należy uznać dzień wpływu do organu rentowego wyroku sądowego zmieniającego zaskarżoną decyzję odmowną.

Ubezpieczony złożył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj.

1/art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) w związku z art. 18 ust. 1 i 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) na skutek błędnej jego wykładni, polegającej na:

- mylnym przyjęciu, że obowiązek wypłaty odsetek przez organ rentowy aktualizuje się jedynie w sytuacji, gdy organ ten ponosi winę za nieustalenie prawa do świadczenia lub niewypłacenia tego świadczenia w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych;

- mylnym przyjęciu, że błędna ocena stanu zdrowia wnioskodawcy przez lekarzy orzeczników ZUS i odmienna od ostatecznej oceny biegłych sądowych nie przesądza o zawinionym działaniu organu rentowego;

- mylnym przyjęciu, że opóźnienie w przyznaniu wnioskodawcy świadczenia nie zostało spowodowane okolicznościami, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, chociaż odmówiono mu prawa do renty, mimo iż wszystkie okoliczności niezbędne do wydania decyzji przyznającej świadczenie były znane temu organowi

oraz

2/ art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, polegającego na naruszeniu zasady równości wobec prawa i traktowaniu organu rentowego w sposób wyraźnie uprzywilejowany przez zwolnienie go z obowiązku zapłaty odsetek, mimo niezachowania z jego winy terminu do ustalenia prawa ubezpieczonego do świadczenia.

Powyższe przepisy zostały wskazane przez skarżącego jako te, z którymi wyrok Sądu Apelacyjnego jest niezgodny. Wydanie wyroku spowodowało zaś wyrządzenie ubezpieczonemu szkody majątkowej w wysokości 29.542,45 złotych,

będącej konsekwencją inflacji i zmniejszenia realnej wartości przyznanego z pięcioletnim opóźnieniem świadczenia, jak również szkody niemajątkowej, polegającej na pogorszeniu stanu zdrowia skarżącego wskutek pozostawania przez długi czas bez środków do życia.

Skarżący przyznał, że wyrok Sądu Apelacyjnego podlegał zaskarżeniu skarga kasacyjną, jednakże wniesiona przez pełnomocnika strony skarga została odrzucona z powodu jej nieopłacenia. Niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia wynika jednak również z naruszenia przez Sąd drugiej instancji podstawowych zasad porządku prawnego, a w szczególności art. 32 ust. 1 Konstytucji.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że Sady orzekające w sprawie niesłusznie przyjęły brak winy organu rentowego za niewydanie w terminie decyzji ustalającej prawo ubezpieczonego do spornego świadczenia. W świetle poglądów prezentowanych w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego oraz Sądu Najwyższego jedną z okoliczności, za które odpowiada tenże organ, jest błędne orzeczenie lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy. W niniejszym przypadku, w chwili podjęcia pierwotnej decyzji, organowi rentowemu znane były wszystkie okoliczności niezbędne do pozytywnego rozstrzygnięcia o wniosku rentowym ubezpieczonego. Istniała możliwość prawidłowego zdiagnozowania wnioskodawcy w toku postępowania przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. U podstaw korzystnych dla ubezpieczonego opinii biegłych sądowych legły wszakże te same dokumenty, które zostały przedłożone lekarzowi orzecznikowi ZUS.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia została wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98). Uzasadnienia dla ustanowienia tej instytucji należy poszukiwać na gruncie unormowań art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 417-417² i

art. 421 k.c. W art. 417¹ § 2 k.c. przyjęto bowiem, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia, można żądać jej naprawienia po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jego niezgodności z prawem. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest jednym z takich „właściwych postępowań”, o jakim stanowi art. 417¹ § 2 k.c. Jest to specjalny środek prawny, umiejscowiony w Kodeksie postępowania cywilnego wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Skarga kwalifikowana jest jako samodzielny, autonomiczny sposób badania legalności działalności jurysdykcyjnej sądów powszechnych, służący osobie zamierzającej dochodzić od państwa wynagrodzenia szkody wyrządzonej działaniami władzy publicznej, o której mowa w art. 77 ust. 1 Konstytucji.

W myśl art. 424¹ § 1 k.p.c., w brzmieniu nadanym przez art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 155, poz. 1037), obowiązującym od 25 września 2010 r., można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. W uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej podkreślono, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem orzeczenia przysługuje tylko od prawomocnych wyroków sądu drugiej instancji kończących postępowanie w sprawie oraz postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie, wydanych przez sąd drugiej instancji w postępowaniu nieprocesowym, w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności orzeczeń sądów państw obcych oraz w postępowaniu o uznanie i stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego wydanego za granicą lub ugody zawartej przed sądem polubownym za granicą (art. 424, art. 519, art. 1148 § 3, art. 1151¹ § 3 i nowy art. 1215 § 3 k.p.c.). Od innych prawomocnych orzeczeń skarga nie przysługuje.

W istocie bowiem powyższa zmiana legislacyjna nie pozbawia strony możliwości dochodzenia odszkodowania w tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, innego niż wymienione w art. 424¹ § 1 k.p.c., co więcej – upraszcza jego drogę, gdyż

stosownie do art. 424^{1b} k.p.c. (dodanego na podstawie tej samej ustawy) – w przypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym – a więc *ex definitione* – wyjątkowym środkiem zaskarżenia, przysługującym tylko wtedy, gdy łącznie spełnione są dwie przesłanki. Po pierwsze, przez wydanie zaskarżonego wyroku stronie została wyrządzona szkoda. Musi więc istnieć związek przyczynowy między wydaniem orzeczenia a powstaniem szkody, co strona wnosząca skargę powinna co najmniej uprawdopodobnić (art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.). Drugą przesłanką wniesienia skargi jest brak możliwości zmiany lub uchylecia zaskarżonego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych (zarówno w chwili orzekania co do tej skargi, jak i w przeszłości). Przepis art. 424¹ § 1 k.p.c. wprowadza do Kodeksu postępowania cywilnego znane doktrynie pojęcie środków prawnych. Na ogół przyjmuje się, że pojęcie środków prawnych jest szersze od pojęcia środków zaskarżenia. Przez środki prawne należy więc rozumieć nie tylko zwyczajne środki zaskarżenia, czyli środki odwoławcze (apelację i zażalenie), inne środki zaskarżenia (w rozumieniu art. 363 § 1 k.p.c., określane również mianem szczególnych, jak np. sprzeciw od wyroku zaocznego, zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym) oraz nadzwyczajne środki zaskarżenia (przede wszystkim skargę kasacyjną i skargę o wznowienie postępowania). Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest dopuszczalna, gdy zmiana lub uchYLECIE orzeczenia w drodze jednego z tak rozumianych środków prawnych nie była i nie jest możliwa (co strona musi wykazać w treści skargi - art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.).

Zgodnie z art. 424⁸ § 2 k.p.c., skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia podlega odrzuceniu, jeżeli zmiana zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa. Przepis ten

stanowi podstawę odrzucenia skargi wniesionej mimo możliwości (aktualnej lub istniejącej w przeszłości) wzruszenia orzeczenia w drodze innych środków prawnych. Skuteczne wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest zatem niewątpliwie uzależnione od spełnienia istotnego warunku, polegającego na tym, że zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia przez wniesienie przewidzianych prawem środków prawnych nie jest aktualnie możliwa, jak również taka możliwość nie istniała wcześniej od chwili wydania zaskarżonego orzeczenia.

Co do zasady skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie może być kierowana do wyroku sądu pierwszej instancji oraz do tych wyroków sądu drugiej instancji, których trafność i legalność mogła zostać zakwestionowana w drodze przysługujących stronie środków prawnych. W przeciwnym razie skarga straciłaby swoją wyjątkowość i stałaby się zwykłym środkiem do weryfikacji prawomocnych wyroków i to również pierwszoinstancyjnych. Rozstrzygnięcie sporu (sprawy sądowej) odbywa się bowiem w zwykłym postępowaniu i między jego stronami. Cechą szczególnej skargi unormowanej w art. 424¹ i nast. k.p.c. jest więc wyczerpanie toku instancji i możliwości odwoławczych w sprawie pierwotnej. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem nie może być zaś traktowana jako alternatywny, uzupełniający środek zaskarżenia wobec instrumentów procesowych przysługujących w postępowaniu zasadniczym, a uprawnienia strony do kwestionowania zgodności prawomocnego wyroku z prawem nie mogą być oceniane w oderwaniu od staranności zachowania w toku postępowania instancyjnego. Nie sposób zatem aprobować tezy, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem miałaby przysługiwać od wszelkich wyroków, a zwłaszcza wydanych przez sąd pierwszej instancji, które uprawomocniły się w następstwie niewniesienia lub nieskutecznego wniesienia przez stronę zwyczajnego środka zaskarżenia (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 3 lipca 2007 r., SK 4/07, OTK – A 2007, nr 7, poz. 83 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2008 r., V CNP 79/08, LEX nr 512973 i z dnia 9 grudnia 2008 r., I BU 4/08, OSNP 2010, nr 13 – 14, poz. 175). Odstępstwo od wskazanej reguły przewiduje art. 424¹ § 2 k.p.c., który statuuje uprawnienie do wniesienia skargi od

prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji, gdy strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, a zmiana bądź uchylenie wyroku w drodze innych środków prawnych nie jest możliwa. Dopuszczalność skargi w takich przypadkach uzależniona jest jednak od spełnienia dwóch dodatkowych kryteriów kwalifikacyjnych: istnienia wyjątkowego wypadku oraz występowania niezgodności orzeczenia z prawem o kwalifikowanym charakterze, wynikającym z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Cytowane unormowanie z racji swego szczególnego charakteru powinno być wykładane ściśle. Możliwość skorzystania przez stronę ze skargi w omawianej sytuacji zależy więc zarówno od przyczyn niezgodności z prawem wyroku, ocenianych w kontekście naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, jak i od powodów, dla których strona postępowania sądowego nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych do zaskarżenia orzeczenia.

Odnosnie do pierwszej z przesłanek wymienionych w art. 424¹ § 2 k.p.c., tj. sfery podstaw niezgodności z prawem prawomocnego wyroku, warto zauważyć, iż nie chodzi o niezgodność z prawem tylko taką, o jakiej mowa w § 1 tegoż artykułu, lecz o niezgodność kwalifikowaną, polegającą na naruszeniu podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela. Inaczej rzecz ujmując, podstawa skargi powinna wskazywać i wykazywać szczególny przypadek naruszenia prawa w wyniku wydania zaskarżonego wyroku przez skonkretyzowanie norm prawnych wyrażających owe podstawowe zasady, wolności lub prawa. Spełnienie przez stronę wymagania z art. 424⁵ § 1 pkt 5 in fine k.p.c. sprowadza się zatem do zawarcia w skardze wyodrębnionej, jurydycznej argumentacji, przedstawiającej jakie podstawowe zasady porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo prawa człowieka i obywatela narusza zaskarżony wyrok i wskazania, na czym polegała obraza przepisów mających znaczenie dla ich obrony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2006 r., II CNP 2/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 112). W wypadku powołania się na naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego konieczne jest więc wykazanie, że dana zasada istnieje i ma podstawowe znaczenie dla porządku prawnego oraz dokładne

określenie w jaki sposób doszło do naruszenia tej zasady w wyniku wydania orzeczenia. Gdy zaś skarżący powołuje się na naruszenie konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela niezbędne jest oprócz wskazania danej zasady, przytoczenie przepisu Konstytucji, z którego zasada wynika oraz dokładne określenie sposobu jej naruszenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2010 r., IV CNP 101/09, LEX nr 590258). Wykazanie obydwu przesłanek dopuszczalności skargi wymienionych w art. 424¹ § 2 k.p.c. stanowi samoistny element tegoż nadzwyczajnego środka zaskarżenia i należy do jego wymogów konstrukcyjnych, którego brak nie może być przez stronę naprawiony (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2008 r., II BU 56/07, LEX nr 452485). Należy pamiętać, iż każde wymaganie przewidziane w art. 424⁵ § 1 k.p.c. ma charakter samoistny, powinno być zatem spełnione samodzielnie, niezależnie od innych wymagań. Zamieszczenie w skardze poszczególnych jej elementów konstrukcyjnych powinno nastąpić w sposób jednoznaczny i wyraźny tak, aby Sąd Najwyższy nie musiał domniemywać ich istnienia i doszukiwać się ich w innych elementach skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2006 r., III CNP 62/06, LEX nr 610081).

W niniejszym przypadku nie dopełniono powyższego warunku konstrukcyjnego skargi. Wprawdzie skarżący powołał się na naruszenie przez Sąd Apelacyjny podstawowych zasad porządku prawnego, a w szczególności wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji zasady równości wobec prawa, jednak nie uzasadnił, na czym polega kwalifikowana postać owego naruszenia, jako przesłanki dopuszczalności skargi w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. W konsekwencji Sąd Najwyższy zmuszony byłby doszukiwać się tego elementu konstrukcyjnego skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku wśród innych jej elementów.

W sprawie nie zostało też spełnione drugie kryterium dopuszczalności skargi z art. 424¹ § 2 k.p.c., czyli wyjątkowość przyczyn nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia wyroku.

W tej materii godzi się przypomnieć, że w świetle poglądów judykatury okoliczności, w jakich doszło do niezaskarżenia wadliwego z punktu widzenia strony orzeczenia, mają zasadnicze znaczenie dla odpowiedzialności subsydiarnej

Skarbu Państwa, to bowiem strona winna wykazać, że za pomocą dostępnych jej środków prawnych uczyniła wszystko, żeby uniknąć szkody lub zapobiec jej powstaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2008 r., II BU 56/07, LEX nr 452485). Podkreśla się, iż skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest niedopuszczalna, jeżeli była możliwa zmiana lub uchylenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych, a skarżący nie skorzystał z możliwości ich wniesienia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2006 r., I BU 2/05, LEX nr 299165 i z dnia 5 lutego 2007 r., I BU 12/06, OSNP 2008, nr 5-6. poz. 82). Sytuacja taka ma zaś miejsce zarówno wtedy, gdy strona świadomie zrezygnowała z wniesienia przysługującego jej środka zaskarżenia jak i w przypadku zawinionego przez nią nieskorzystania z dostępnego środka prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2008 r., V CNP 187/07, OSNC – ZD 2008, nr 4, poz. 107). W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że przyczyny nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków zaskarżenia w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. muszą mieć charakter wyjątkowy w znaczeniu obiektywnym, co oznacza, że chodzi o szczególne okoliczności obiektywnie uniemożliwiające stronie wniesienie środka zaskarżenia, a nie o okoliczności subiektywne, wynikające z woli lub zaniedbań strony. Wnosząc skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, strona musi zatem wykazać, że nieskorzystanie przez nią z przysługującego środka prawnego nastąpiło z wyjątkowych powodów mających charakter siły wyższej, takich jak ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa, czy wyjątkowych okoliczności leżących po stronie osób trzecich, np. błędna informacja udzielona przez pracownika sądu, które to okoliczności obiektywnie rzecz biorąc uniemożliwiły wniesienie środka zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 2006 r., I CNP 4/06, OSNC 2006, nr 6, poz. 113; z dnia 19 grudnia 2006 r., II CNP 112/06, LEX nr 610073; z dnia 7 lutego 2008 r., IV CNP 217/07, OSNC-ZD 2008, nr 4, poz. 114 oraz z dnia 10 sierpnia 2010 r., II CNP 38/10, LEX nr 603890 i II CNP 39/10, LEX nr 603891). Nie ma natomiast takiego charakteru sytuacja, gdy strona zrezygnowała z wniesienia środka zaskarżenia, bowiem w jej ocenie nie miała do tego podstaw i nie wierzyła w jego skuteczność

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2007 r., IV CNP 37/07, LEX nr 315545).

Wracając do realiów niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wskazał żadnych wyjątkowych powodów obiektywnie uniemożliwiających mu skuteczne wniesienie skargi kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 kwietnia 2009 r. Nie podjął nawet próby usprawiedliwienia faktu nieopłacenia złożonej przez pełnomocnika skargi, skutkującego odrzuceniem tegoż środka zaskarżenia przez Sąd drugiej instancji.

Mając powyższe na uwadze, z mocy art. 424⁸ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji postanowienia.